

HATÁRSZÉLI

POLITIKAI HETILAP

MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP REGGEL 7 ÓRAKOR.

Felelős szerkesztő:
MAGYAR BÁLINT.

Szerkesztőség: Rákóczi-ucca 3. sz. Kiadóhivatal: Teleky-ucca 5 sz.

ELŐFIZETÉSI ÁR

helyben hához szállítva, vidékre postán küldve:
Egész évre 28 K | Negyedévre 7 K
Félévre 14 K | Egyes szám 60 f.
Külföldi előfizetéseknél a postabér megterítését kérjük

Hirdetéseik díjazás szerinti. — Nyilttérre különkint.

A nyilttérre és hirdetési díjak előre fizetendők.

TELEFON SZ: 87.

UJSÁG

SZILÁNKOK.

EGY ESZTENDEJE volt március 21-én, hogy a szélhámosok és kalandorok társasága került Magyarországon a kormányra. Egy szerencsétlen pénteki napon a gonosztevők és világcsalók társasága kikiáltotta a Szamuellék diktatúráját, melyet a proletárság diktatúrájának hazudtak. Mocskos szájukból ömlött a magasos hazugságok és népcsaló frázisok megárad folyama, földi menyországot, örök békét ígérték a dolgozóknak és adtak helyette nyomort, szenvedést, halált. Akik a proletárság megváltóinak mondták országukat, azok anyagilag és erkölcsileg tönkretették a tömegeket és okatlanul kergették a Tiszába a munkásság színét, virágát. Megölték az ipart, kereskedelmet, elpusztították százados állami intézményeket, szétszaggatták a törvényt, az erkölcsöt, a vallást, feladták mindent, ami szent, értékes és nemzeifentartó volt ezeréven keresztül. A diktátorok loptak, raboltak, dözsöltek, a nép pedig éhezett, lerongyolódott és hallgatásért munka nélkül fehérpénzt kapott. Gyilkosokból és fejenyekekből alakított bandák gyakorolták a terrort, mukkanni nem volt szabad, az erény és a hazafiság bujdosott míg orgáztak a gyilkosok és a „hazátlanok”. — De ha van valami a természetben, ami a feltámadás minden reménye nélkül pusztult el, akkor a magyarországi bolszevizmus az.

Kultúra és terror.

A nagy *Prohászka* váteszi lelke már az 1918-ik esztendő nyarán meglátta mindazt, ami be fog következni. *Kultúra és terror* című könyvében azért még megkísérelte, hogy elibe álljon a rémes, vészés áradatnak és mintegy hatalmas várfalat állította oda „a mi programunkat” a sokat ígérő szociáldemokráciával szemben. A szociáldemokráciának anyagelví, tiszta materiálista felfogásával szemben a *kereszténységet* állította oda mint társadalmi ideált. Amennyiben azonban a keresztény idealoknál kívül elfogadta a szociáldemokráciából is annak gazdasági rendszerét — annak tulajdonképeni *szocializmusát* — annyiban ő lett első prófétája annak a társadalmi jelzőnek, amely Magyarországon diadalra jutott: *legyünk szocialisták*, hanem csakis valláserkölcsi, *keresztény* alapon!

Mert Magyarországon azóta ez így történt. A magyarországi szociáldemokraták lassankint kezdenek egyékké lenni a nemzeti egésszel és annak erkölcsi egységével; már magyar és keresztény munkásoknak nevezik el magukat, amivel nem azt akarják mondani, hogy nem akarnak többé anyagi és szellemi jólükkért küzdeni, de igenis küzdeni akarnak éppen úgy, vagy még jobban, mint eddig, — ám erejüket nem a terror, hanem a nemzeti kultúra jegyében akarják ez irányban felhasználni.

Nagyon érdekes most ezzel a változással kapcsolatban a lángeszű és nagylelkű *Prohászka* néhány, akkor még csak jóslásszerűen hangzott, ma már rézint keservesen, szent örvendéssel beteljesedett mondását újra gondolni.

„Nem itélem el a szakszervezeteké, amennyiben az a munka oltalmát tűzte ki célul; de elítélem azt az elfogultságot, azt a fanatizmust és egyoldalúságot, mellyel a legmélyebb kérdéseket kezelik és mindennel úgy végeznek, hogy kivégzik. Ilyen iskolából kerülhetnek ki jancsárok, de nem művelt, harmonikus emberek.”

„Azt jól teszik a munkásszervezetek, hogy reagálnak az elnyomásra és szervezik a munkások ellenállását az őket kihasználni akaró kapitalizmus ellen, de mi mindent kevernek e szerve-

kedésbe, mennyi mámort, gyűlölködést, mennyi erőszakot és mennyi főlöleges radkális tagadást!”

„Igen, tudom, hogy a forradalmaknak is van filozófiájuk. Az elkeseredés olyan, mint a puskapor, mely kicsi apró szemekben pereg és gyülemlik föl valahol rakásra és főkép a társadalmi mélységekbe, a *lebujokba* gravitál és ha aztán szikra éri, a levegőbe röpit mindent, szépet és csunyát, ártót és ártatlant. . . De hol marad el az ilyen állapot az élet igazi szabadságától?” Ahhoz, hogy az az igazi létszabadság, az emberi élet lehető legnagyobb boldogsága biztosítottassék, ahhoz — fejtü ki tovább — a gazdasági erők kifejtése mellett a mindnagjobb általános műveltség, nem pedig a mindnagjobb általános indulati túltengés szükséges, sőt ezeket az irreális kilengéseket előbb-utóbb föltűntetlül le kell törnünk.

Ezért látta meg már az 1918-ik esztendő nyarán, hogy a szociáldemokrácia bukása előtt forradalom lesz, — a forradalom után pedig egy „indulati túltengést” megfogó és megállító irányzat és valóban: ez az irányzat bekövetkezett. Kombinálódott a külső kultúra (a gazdasági jólét) érdeke a belső kultúra (a lelki igények) érdekével és így szűnik meg a terror és így szűnik meg az igazi szocializmus programja. Talán megszűnik az, ami a munkások ezreit és ezreit a fanatizálásnak a tömegré ható erejével ragadta meg és vonta a szakszervezetekbe, de jobban ki fog domborodni a szakszervezetek igazi feladata, amelyet mindenki megfog most már érteni: „A szakszervezetek feladata a munkások morális érdekének, illem és becsületudlásának és szakismereteinek fejlesztése, taktarékosságra buzdítás, rendezett háztartásra szoktatása, a munkafeltételek ellenőrzése, nehogy egyes munkaadó részéről a munkások egészségét és gazdasági érdekeit gátló visszaélés történhessen, a munkások közvetlen érdekeit szolgáló intézményeknek adminisztrálása, a munkaadók anyagi támogatása mellett (munkásbiztosítás, lakás, fűrdő stb.) mert az ember csak a saját jószágát becsülheti meg, csak az az intézmény fejlődhetik, amelyhez a munkások érdeklődését a legteljesebb saját anyagi érdekeltégükkel birjuk láncolni.” (Méhely: A munkáskérdés lényege.)

Prohászka püstpök 1918 ban igen jól számított, a mikor azt hitte, hogy a szociáldemokrácia és a ker. szocializmus azért nem fog oly hamar össze folyni, hogy kettő között még a forradalom után is nagy küzdelmek lesznek, „amíg a szociáldemokrácia elhagyja a maga materiálista (istentelen) ballasztját és viszont a keresztény szocializmus vitorlái mögé fogja a munkások elnyomatása miatti felháborodásának erősebb szélvészét.” Ő nagyon jól tudta, mennyire elbontították a ker. munkást az istentelen szociáldemokrata vezetők, de már kezd kiütni, hogy a mi munkástömegeinknek akkor is volt értékük hitélet, lelkeség, bensőség iránt, amikor a szakszervezetekben bizonyos elemek egész szájjal hirdették az Isten és az ég gyűlöletét, és látni való az is, hogy a keresztény szociális program soha sem volt olyan súlyú valami, ami piszkos tüzek és állati motívumok nélkül képtelen a tömegeket megragadni. Az egyikben a munkások nem voltak még olyan félrevezettek, hogy jobb belátásra ne tudtak volna jutni, — a másokban nem volt már olyan súlyú a nyergelés a program, hogy a ker. szociális eszme rohani, terjedni ne tudjon. A kereszténység társadalmi ideál lett, mert a modern pogányság, amely az anyagot bálványozta, csunyan megcsufolta a benne bízók hitét, és mert a keresztény szociális eszmeben felvillant az igazság, hogy rossz nélkül is szolgálhatjuk a jót. A szociáldemokrácia erőszakoskodása, terrorja, sziklákat fejtett, köveket tört és ezze nekünk is szolgáltatott tetti, a keresztény szocializ-

mus pedig egy jobb, nemesebb kultúra magvait hinti el a robbantások után használhatóvá tett, porhanyós földtekén.

Ezek jutottak eszünkbe az elmúlt hét gáz-bombákkal ijesztő napjai után. Az, hogy a keresztény szocializmus és keresztény szakszervezetek a jövő, még ha százszor is forradalmat akarnak csinálni — a kereszténység ellenségei. Mi csak azt sajnáljuk, hogy még nem választatunk és nem mutathatjuk meg e városnak, e vármegyének, e vidéknek igazi hangulatát, igazi felfogását és alkalmat adunk akaratlanul, de hibánkön kívül arra, hogy mihaszna, lelkiismeretlen emberek itt a kultúra-szolgálat helyett terrorral méteyezzenek.

Főváros vagyunk-e hát?

Soha siralmasabb, elhanyagoltabb külső képe nem volt városunknak, mint amilyen ma. Soha rosszabb, kátyusabb, döcögösebbek nem voltak utesteink és járhatatlanabb gyalogjáróink, mint ma. Egy-két napi száraz idő multan annyira a por, a szemét az utcákon, hogy ablakokat nyitni még szellőztetés céljából is veszedelmes.

Hát még az épületek? Legtöbbjéről erősen leszakadozott a vakolat, lekopott a meszelés, a tetőzetek csorgásra készen, a csatornák is megöngörbülve, nagyrészen szétszakadozva, — az ablakok keretei, a kapuk, az tüzetek rollói és kirkatairól lekopva a fimezszos festék.

A vizek mentén volt korlátfák és egyéb kerítések részben megcsomissítva, részben elutalajdonítva, a vizek partjai telve szeméttel, a város belterületén nagy költséggel létesített parkocskák disznók és egyéb háziállatok legeltető-helyei stb.

Városunk külső képe jelenleg tényleg úgy fest, mint a züllött ember, akinek nemcsak a ruházata, de még az arca, a haja, a kezei is magukon viselik a gondozatlanság jeleit.

Aki néhány évi távollétt után kerül ide vissza, megdöbbenve szemléli azt a siralmas képet, mely — bármire tekint is — eléje tárul.

És már itt van megint a tavasz. A munkálkodás megkezdésének ideje, s a javulásra való törekvést még sem látjuk.

Nem látjuk pedig elsősorban azért, mert ma mindenki inkább rendelkezik a városi gazdasági ügyekkel, mint az intézkedni tényleg látott az a közbönség, melynek zsebére még minden mulasztás avagy megterhelés.

Mert nézzük csak *Berzeviczy* István és *Wester* — értesülünk szerint — e két végén nyugalomba vonul. *Fekesházy* Miklós főjegyző nyugalomba készült.

Az ügyvezető-ország nem bírja a magyar nyelvet, tanácsüléseken részt nem vesz.

Hamuth János tanácsos helye türesedésben.

Mérő Vilmos főszámvevő beadta nyugdíjazás iránti kérelmét.

Az eltávozott, eltávozni készülő, s magyarul nem tudó tanácsagokon felül van még három tagja a tanácsnak: egy tanácsos, a főügyész és a rendőrkapitány. A rendőrkapitány azonban az 1886. XXII. t.-cikk 69. §-a értelmében nem vehet részt a város pénzügyeit, javadalmait, vagyonát és gazdaságát érdeklő ügyeknek a tanács által való intézésében, így marad tulajdonképpen két mondás *kető* tanácsag, aki még nem gondolt a nyugdíjra lépésre.

És továbbra is képviselőtestület nélküli állapot fenntartása annál érthetlenebb lenne, — mert városunk közönsége egyáltalán nem adott okot arra, hogy saját vagyonának kezelésétől, városának fejlesztésétől, általában a közéletben való részvételtől, sőt bizonyos tekintetben a kritika jogának gyakorlásától továbbra is elúttessék. Arra kérjük tehát a kormányzóságot, hogy sürgősen állítsa vissza a város autonómiáját, adja meg a város közönségének azt a gazdasági cselekvési szabadságot, amit nemcsak a törvénynek biztosítanak részére, de állami érdekből is felette kívánatos, hogy meg legyen, ha a város jövő fejlődését tényleg komolyan óhajtják.

Gaar Iván.

Pusztul a Ruszinszko.

— Éhség és ragály. —

Ruszinszko pusztul. Nem az erdei, nem a városai — hanem a népe, a falvai. Az idei termés katasztrófálisan gyöngye volt, a falu népe délibb vidékeken aratási, csépesi munkával nem kereshette meg a szükséges kenyérmagot, otthon nem termelt s most nincs semmi sem. Krumpli nincs, mert ami termelt, kevés és igen apró volt, de nem is teremhetett, mert a nép a vetőmagként kiült krumplit a tavaszi inségben fölette, sőt sok helyütt a már elfeltett krumplit kiásta a földből s így segített az éhségen. Szerencsémre hozzák a utolsó malacukat, bárányukat, kacséjúkat, hogy azért kevés rozst, gabonát, lisztet kapjanak, de a legtöbbször azt sem tudják hazaszállítani, mert amit az egyik őrszem irtalomból vagy más okból meghagy, a másik elveszi. A buzálszt árát nem kérdezik, csak kaphassanak. Jó dolguk van a lánckereskedőknek, a lékismerteknek. De hát a hatósági ellátás? A liszt kvóta? Attól ugyan felkopik az álluk, mert a hatóság havonként és fejenként legfeljebb egy kilót tud kiutalni, az is sokszor rossz, romlott. Ily körülmények közepette nem csoda, ha a legyengült erjű nép között felüti a fejét valami járvány. A hegyvidéki — tehát a legrosszabb helyzetű — ruszin falvakban számtalan embert ölt meg már a tifusz és más járványos betegség. Nemcsak hogy egyes házak lakói az utolsó lélekig elhaltak, de immá egyes falvak is teljesen kipusztultak. Ha valaki még él közülük, csak azért él, mert idejében világgá ment s délibb vidéken szolgáskorban tengeri megmentett életét. Világgá ment falvak és a temetőbe költözött falvak — ez jellemző most a beregi és az ungi verchovinát (felvidéket).

Csatlakozunk azokhoz a lapokhoz, amelyek mindenekelőtt enni kérnek s a szláv testvériség nevében kiáltanak segítségért a cseh néphez, amely nem tudja mi a nyomor, amelynek van mit ennie. A jó orosz nép epusztul. Ki fog érte felelni az Isten és az emberek előtt?

A magyar politikai helyzet.

Magyarországon ma már mindenki világsan látja, hogy az új politikai irány szerint, melynek alapján a Huszár és később a Simonyi kormány alakult meg, nem lehet a megoldásra való kérdéseket a közelebről megfelelően elintézni. Azok az igazságok, melyeknek megvalósítását az antant bizonyos mérsékelt alapon nyugvó kormányhoz kötötte, nem teljesítette.

Mint a lemondott Huszár kormány, úgy a Simonyi kormánya sem alkalmas arra, hogy az ország gazdasági helyzetét megjavítsa és a te-

kintélyének külföldön is érvényt szerezzen. Ezeknek a kormányoknak minden igyekezete és energiája közepes keresésben, megegyezésekben és alkudozásokban merül ki.

E két kabinet tehetetlen előfordéseinek tudható be a békétárgyalások mulasztása is, mert nem tudtak kellő eréllyel fellépni az antantnál a magyar békeszerződés mielőbbi elintézése ügyében.

Az árdrágitók, láncosok és egyéb paraziták ismét virágzásukat élik Magyarországon. A Friederich kormány alatt az árak csökkenésében beállott javulás újjabban a kieligítő intézkedések hiánya miatt nem hogy folytatódott volna, hanem az árak újabb és újabb lendülettel szöktek fejjebb a koncentráció és a mérsékelt irányok dicőségére.

Újjabban erőteljesen kezd érvényre jutni az a felfogás, hogy ilyen nehéz viszonyok között Magyarországot csak egy olyan ember mentheti meg, aki meg tud birkózni a letűnt zsidó kapitalista rendszer mindig erős és egységes fronton indított támadásaival.

A zsidó internacionálénak a külföldi politikai körökben és a világsajtóban a keresztény Magyarországot elleni egységes fellépése Magyarországon kiábrándítólag hatott meg azokra is, akik gondolták, hogy mérsékelt politikával és az események fejlődésének nyugodt bejárásával sikerül az országot a keresztény kurzus uralmát biztosítani.

Az események ismét Friederichet lökték előtérbe. A tizezerholdosok és a zsidósajtó Friederich ellen intézett koncentrált támadása nem sikerült és a közbizalom demonstratív megnyilvánulásra elégtérrel szolgálhat Friederichnek a nem sikerült aknamunkával szemben.

Óriási ovációban részesítették a volt hadügyminisztert a budai I. kertületben tartott beszédjén, aml Csilléry András megválasztása érdekében szólt fel.

— Azt mondta a napokban Huszár Károly — szökött Friederich István — hogy elérkezett a pillanat, melyben ki kell egyeznünk a zsidókkal is. Hát csak egyezkedjék ő, ha akar, én nem alkuszom. Én csak olyan húzókkal dolgoztam és dolgozom mindig, akik szilaj és büszke rohanó paripákon vágatnak bátran a cél felé, nem pedig öszvéren és számon bandukolnak. Huszár akkor is egyezkedni akart, mikor én a Peidl kormányt elfogadtattam. Őt szocialdemokrata és öt polgári minisztert akart a kabinetbe. Én elvitáztalan eredményeket tudok felmutatni. Ma már nincs az országban munkás, aki internacionális alapon állna és hogy a keresztény kurzus győzött, ez nekünk *puccspolitikusoknak* az érdekünk. Azóta álmossá lett minden. A liberális sajtó ismét országos hatalom. Mi elkezdtük bár kitoloncolni a zsidót, ma mégis több van Pesten, mint bármikor volt. Nyomorgunk a drágaság miatt és kenyérre is alig jut liszt, de macsere van bőven. Olyan férfiak kellenek most, akik nem csodára várnak, hanem az eseményeket irányítják.

— Ami az ugynevezett békét illeti, azt *aláírunk nem szabad*, mert a halálból még lehet feltámadás, de a lemondásból csak néppusztulás és örökös szegény származik.

Dörgő, zajos éljenezés volt a felelet a beszéd minden mondata után s a beszéd végével több mint negyedórát tartó zajos ünneplésben részesítették a volt hadügyminisztert.

Friederich Istvánnak ezt a beszédjét a budapesti politikai körökben igen nagy jelentőségűnek tartják.

Képviselőjelölés.

Ungmegyének tisztán magyarulakta része, vagyis egy pár község kivételével. *) az egész kaposi járás továbbá az ungvári járásból 6 magyar község (Tarnóc Botfalva, Sislóc, Koncháza, Minaj Katergény) — nem sokára országgyűlési képviselőt fognak választani.

Nagy és helyrehozhatatlan hiba lenne, hogyha a magyarság tartózkodnék a választásoktól, hiszen a csehszlovák kormány rendelete szerint a Kassai és az érsekújvári kerület magyar kerületeknek számítja és két kerületben módot ad a magyarságnak arra, hogy körülbelül 20 magyar képviselőt küldhessen a parlamentbe. Akármilyen történik vagy akar történni, huszár való magyar ember sokat tehet az itt kisebbségben lévő magyarság érdekében. Arra kell tehát vigyázni, hogy egy magyar szavazat sem maradjon el és egyuttal arra, hogy mindegyik magyar képviselőre essék.

*) A szlovák községek, úgy mint Viszoka, Pálóc, Tegenye, Nagyszeretva, Pályin, Kraska, Szenne és Rebrény más választó kerülethez vannak csatolva.

A nemzetközi és a prágai központhoz lecsatlakozott túlzó szocialdemokrata, valamint a Srobrá miniszter által létesített domovina Kiszagdapárt nem lehet a világ előtt és a parlamentben a magyarság érdekeinek képviselője.

A ker. szocialis part az, amelynek jelöltjeire az itteni magyar választóknak szavazniok kell, mert ez a part az, amely a ker. világnézetben és az igazságos, mérsékelt szocializmuson alapul, amely minden keresztényt örömmel fogad táborába, hanem *első sorban a magyarságot akarja egyesíteni és megvédelmezni.*

A ker. szocialis part e nagy célja érdekében e választásokra összefogott a szepesi németekkel és a gömöri magyar kiszagdákkal. A kaposvidéki magyar kiszagdák sem szavazhatnak más part jelöltjeire, mert egyedül így tehetnek bizonyosságot magyarságuk mellett, ha ezen part jelöltjeire adják szavazatukat. A jelöltek hivatalos bejelentését a következőképen olvassuk az Esti Ujságban:

A kassai választókerület kezesltény szocialistái a gömöri, nógrádi és zemlénai magyar gazdák s földművesek és végül a szepességi németek egyhangú lelkesedéssel és egytérítéssel a következő személyeket jelölik képviselőknök:

1. Dr. Kormendy Ekes Lajos kereskedő (ker. szoc.)
2. Szentiványi József földbirtokos (kiszagda.)
3. Moft Gy. Andor lapszerkesztő (német).
4. Dr. Güter Janos ügyvéd (kiszagda.)
5. Dr. Fietschmann Gyula pártitkár (ker. szoc.)

6. Katona Sándor munkás (ker. szoc.)
 7. Dr. Kéler Tibor ügyvéd (német).
 8. E hely főntartva egy kiszagdanak.
 9. Stefánsik Bertalan iparos (ker. szoc.)
 10. E hely főntartva egy kiska danak.
- E jelölések meggyőződésünk szerint mindenütt megelégedést és megnyugvást fognak keltetni. A magyarság és németiség, mint nemzeti kisebbségek léteke szemponjtábol ez az egyetlen tökéletes megoldás. Szorosan együttműködve csakis így tudjuk számbeliegi a legtöbb képviselőt a parlamentbe beiktatni.

Ez a képviselő lista elsősorban hivatalos listája a Keresztény Szoc. Pártnak, de hivatalos listája egyuttal az azzal együttműködő Magyar Kiszagda Pártnak és a Szepesi Német Pártnak (a Zipser Deusch Parteinak).

Ez a jelölés (amihhez hasonló az érsekújvári kerület jelölése is) voltaképp első hatalmas, egységes és inponálóan erőteljes föllépése a szlovenskoi magyarságnak és németiségnek. Amintán hónapok óta sahojatzunk, az erök egysítése imé megvalósult! Szlovenszko nemzetiségi erjűk és életjogait tudatára ebredve minden kicsinyes párt-szemponjtok fölé emelkednek és ellentmondva a széthuzás és bomlasztás ezerszínű örödeinek ezeket fogtak egymással, hogy a népek önrendelkezési elve alapj demokratikus államban szabadon, kulturájukban, nyelvükben és nemzeti mi-voitukban függetlenül és megcsorbíthatatlan állampolgári szabadságjogaik teljességében élhessenek és boldogulhassanak.

A pártok nyugodt lélekkel hozzák a jelöltek listáját a választóközönség tudomására és nyugodtan várják a választások eredményeit, amelyek ennek a listának csakis teljes győzelmét jelentetik maid.

UJDONSÁGOK.

Lapunk mai száma a nyomdászok sztrájkja miatt csak kedden jelent meg.

Álmok Ungvárról.

Volt egy városom — szeretem holtig —
S eilit töle a budosó-vezet,
De ha világszép tajra vévedet,
Arccal onnan is Ung felé nézek.

Ha más városnak toryna int felém,
Elém káprázik Ungvárom képe,
Ha tér, liget, park, vizpart hitetget,
Osak szemmel érzem, nem szívvel: szép-e?

...Hisz ott dobbant meg Apám hú szive
— Régi rajtam e kedves igézet —
Lelkem nevelte lelken az a táj,
Míról jó Apám meséit sok szepet,

Nekem is ott nőtt dússá életem; —
Munka, mátkaság, siker, áldomás.
Hol a hely, ami azt adja vissza,
Szívünk ugy-e már nem lesz soha más?

Ott hagytam annyi megértő lelket,
Rokont, tanítványt, barátot, hívet,
Ki új munkához adott új erőt,
Ennyi kincs ugyan kit meg nem ihlet?

Ott hagytam ott a rózsakerteket,
Tornyos fenyőkről hull rájok árnyék,
Holdas, harmatos, illatos estén
Vágyam utánok jaj meddig faj meg?...

Ha látom: máshol tavasz virágzik,
Rám ragyognak az ungi hegyek
S mire a lekem magára eszmél,
Gyalogány-úton fölfelé megyek.

Megyek fölfelé, erdőbe, nyárba
Mig zsong szivemben dal és szerelem,
Egy el nem múlt örök ifjúság
Igy játszik velem — át az életen.

(Ujesanátos.) Hegyaljai Kiss Géza.

Tavasz.

Álomszekéren kell jönnie, Vágy-lovak rohanak vele, szelíd-mámoru nyilaival már-már áttörte a ridég fehérségek, fagyott vágyak, jégvirágos ablaktáblák csöndes, álmodozó levegőjét. . . . A Bánat, Fájdalom mindennüvé betolakodó s magát mind jobban otthon érző, nehéz tördelő fulánkjait fogja elhessegetni, az emulásba, a kinok, a gyötrelmek sötét kódéba vetni. Halkan, édes mosolyal az arcán majd megragadja az Élet forrócsóku öröm-napjait, a szerelem, a szeretet, az egyetértés oly soká csak dőre illúziókban teli fogalmait, a szüziesség, a tisztaság kéjesen kacsogó mámoros napsugarait és behintik velük a Gond fáradtan kanyargó országútját. . . .

Hetykén fog belekacagni a zabolátlan emberek sápadt, reszkető, álmatlan országába. . . . Már-már kiteríti a sokvágyu, kóbor-örömkő révetegen föleszmélő gyenge ibolyák tarka köntösét . . . már hallom gyenge, selymes hízogó szavait . . . suttogásaira, a lázas kinok, örökké vérző sebek, vas-kemény Fecskepapjai észrevétlen eltűnnek, hullámzó völgyeket, élénk, virágos, illatterhes réteket hagyva engeszteléstül.

Itt lesz nemsokára a ragyogó illatu; mámoros, sápadt, fonnyadó ajkák bíbor-vörös festője: az önzesteli jázminos Tavasz. . . .

Schwarz Béla.

— **Halálozás:** Gross Ignác, a remetevagyári vasgyar tulajdonosa és birtokos, Dr. Szabó József helybeli ügyvéd aposa e hó 20-án Remetevagyáron hirtelen elhunyt.

— **Az elbocsátott tanárok, tanítók és ovónők** Lőcsén és Kassán is kapják már fizetésük 60%-át.

— **A magyarság és a németiség közös választási akciója.** Örömmel jelenthetjük, hogy a kassai választókerület magyarsága és németisége egymással meggyezésre jutva a keresztény szocialista párt jelölt listája alapján egységesen fog fellépni a választásokon. Miután az erők szétforgácsolását föltétlenül el akarják kerülni, semmiféle frakció sem állít külön jelölteket. A közös listán minden vidéknek és minden pártárvánaltnak (ill. frakciónak) meg lesz a maga jelöltje; így különösen a keresztény szocialisták, a gömői és nőgrádi kisközségeknek és a szepesi németeknek. A ker. szoc. párt így az egész magyarságot és németiséget képviseli a választáson.

— **Nem fogadták el a papok fogalmát.** Pesek tanügyi referens felszólította Podkarpatszka Rusz összes lelkészeit, hogy a fogalmat tegyék le, mert ellenkező esetben beszüntetik államszolgálatukat. Mult hétfőn meg is jelentek a gör. kath. papok az illetékes főszolgabíróknál, akik nem vették ki a fogalmat azzal az indokolással, hogy erre vonatkozólag semmiféle rendeletet eddig nem kaptak.

— **Az új vasút.** Az Ungvár-deregyői 30 km. vasúti vonalnak Bánócig való kiépítését megkezdték. Ezzel Ungvár közvetlen rövid összeköttetés nyer Mezőlabor, Kassa pedig Ungvár és — Sianki felé.

— **Adományok.** Schulman Izidor polgártársunk 300 K-t adott az orth. izr. hitközség szegényei között kiosztandó burgonya beszerzésére. Ugyanő 100 K-t a helybeli Siketnéma intézetnek 30 K-t a Ligetthi árvának és 30 K-t egy kapos utcai szegény családnak.

— **A tanítóság mozgalma.** A tanítóságot sok csalódás érte és a sok íres ígélet után a mérhetetlen nyomor arra kényszerítette, hogy a Presovban (Eperjes) márc. 1.-én és a Zsolnán március 4-én tartott gyűléseken már hangos követelésben, sőt mindkét helyen ultimátumszerűen voltak kénytelenek fellépni. Követelték az 1919. évi május 23-iki és október 7-ki törvények kiterjesztését a szlovenszkoí tanítóságra is, vagyis azt, hogy a szlovenszkoí tanító is annyit kapjon, mint az itt élő cseh. Mpsodorban követelik az összes napidíjak eltörlését. Azért, mert mináink 80-100 százalékkal drágább minden, mint Csehországban, azért nem illeti őket fizetésükön felül a napidíj. És ha a diétákat megvonva drágasági pótlékat ad nekik a kormány, illesse ez ép úgy a szlovenszkoí magyar és szlovák, mint a cseh tanítóságot. Követelik, hogy az említett törvényeket azonnal terjesszék ki a szlovenszkoí tanítóságra és amíg az idevonatkozó országos törvény el nem készül, a várható fizetésnek 75-50-25 százalékát előlegképen folyósítsák. Ha az iskolai-ügyi és a szlovenszkoí miniszterium huszadikáig nem intézkedne vagy éppen válasz nélkül hagyja ezen ultimátumot, a tanítóság minden felelősséget a referensekre, illetve a miniszterekre hárít és nyomorában kész arra, hogy abbahagyjon minden kulturális munkát. A tanítóság egységesen állást foglalt még a kormány azon felszólítása ellen, mely egységes politikai magatartásra hívja fel a szlovenszkoí tanítóságot, mert demokratikus államban mindenki saját politikai nézetét követheti. Ez utóbbi követelés azon alapel, hogy központi határozat szerint a megindult országgyűlési képviselő választásokra tanítók bármely a köztársaság által elismert párt mellett annélkül foglalhatnak állást, hogy abból rájuk nézve baj származhatnék. Lapunk záratokra ütesülünk, hogy a szlovenszkoí tanítóság mozgalma sikerrel járt 1919. szept. 1-től visszamenőleg megkapják az új fizetésekét, ami eddigi jövedelem 75-100%-os emelését jelenti. Áprilisban már 1500-2000 K. előleget kapnak a tanítók. A napi díjakat ápril. 1-től vagy a csehek részére is megszüntették, vagy azon szlovák tanítóknak is engedélyezni fogják, akik lét háztartást vezetnek.

— **Változás a főerdőhivatali tisztikarban.** A nagyközönség tájékoztatására illetékes helyről vett értesülés alapján közöljük, hogy a főerdőhivatali, újabb elnevezés szerint „erdőigazgatóság” központi tisztí személyzetben (főnökség, szakreferensek, erdőrendezősek, számvéveségi, pénztári tisztviselők sorában) ott is, ahol még nem történt változás, ez — a jelek szerint fokozatosan be fog következni. A főnöki intézkedést Vodička František erdőigazgató vette át. Bekényi Aladár főerdőtanácsos f. hó 25 én régi tisztikarától érzékeny búcsút vett. A nyugdíjrejtéi tisztviselő közül Székely József és Körös László már nem teljesít szolgálatot, míg Zaciár Jakab bizonytalan ideig szolgálatban marad. Helyettük főnökhelyettes lett Douša Ottokar erdőtanácsos, és felügyelői tisztelt lettek: Smelik Emil és Avenarius Augustin erdőmesterek. A nem nyugdíjrejtettek, úgymint Láneci Antal, Takács Miklós, Gasparik Pál, Kelen Gyula, Matusovits Károly, Manovich Rezső, Dalejsik András és Pajkossy Győző központi tisztviselők egyelőre — a békeszerződésnek a magyar miniszterium által leendő aláírásáig — tovább szolgálnak, feltéve, hogy a fentemlített személyesre céljából időközben szolgálatukból el nem lesznek bocsátva, mint-hogy neveztek sem hűségüket, sem forma szerinti fogadalmat nem írték. A számvéveség-nél főnök lett Lichner Gyula számvizsgáló s szolgálatára újonnan beosztattak: Schüller Viktor számízt és Missiny Gyula számgaryaknok. A vidékiek közül: Saenger Nándor radványi, Mózs Ferenc havasközi és Kiss László hátmegi erdőgondnokok szolgálatukból el lettek bocsátva. Schlahta László állásáról lemondott. A többi erdőgondnok a békeszerződés aláírásáig feltétlenül helyén marad.

— **Jóteknycéllá hangverseny.** Lengyel zenetanár április 6-án a Korona nagyerőműben a Ligeti árvák javára, d. ú. 6 órai kezdettel jóteknycéllá hangversenyt rendez. Közreműködnek: Kerekes Verus és Ödönzy János énekesszámokkal. *Fekésházy* Terus egy melódrámát szaval, Lengyel tanár nyolc legügyesebb tanítványa zene számokat ad elő. A műsor összeállítása oly sikerült, hogy a hangverseny kétségkívül egyik legsikerültebb szereplése lesz az agilis Lengyel tanár iskolájának. Jegyek hétfőtől kezdve 6 és 10 K-ás árban Balázs könyvkereskedésében válthatók.

— **A budapesti egyetemre** 1900-an iratkoztak már be. A beiratást április 1-ig meghosszabbították.

— **Az orosz vópártnak,** mely f. hó 19.-én alakult, elnöke Volosin Agoston lett, alelnök Zeltvay János és Brascasjakó Gyula.

— **Kiutasítások Eperjesen.** Srobár miniszter tudvalevőleg elrendelte, hogy mindazok, akik szlovenszkoí illetőséggel bírtak és magyar állami szolgálatba (képviselő, tisztviselő, katonai) léptek, magyar állampolgároknak tekintendők, ez áll családjukra is. Ezekre azon törvények és rendeletek alkalmazandók, melyek a külföldi állami polgárokat illetik. E rendelet értelmében Prešovban (Eperjesen) már összeállították a kiutasítandók névsorát.

— **Jó példa.** Eperjesen, hogy a városi szegényebb sorsu lakosság összállása előmozdítassék, a város nyolc földbirtokostól 90,000 négyzetölvi felszántott területet bérlet és azt 20 négyzetölvi parcellákra osztva 10 K bér fejében a földnélküli szegényebb néposztálynak bérebeadja. Ezidőszent 1800 parcella áll a város rendelkezésére. — Üdvös volna, ha városunknak is sikerülne ilyen földhöz juttatni a lakosságot a város közvetlen közelében. A ker. szocialis párt tehetne valamit ebben az ügyben a parancsnokló táboroknál.

— **Ruszniszko címere.** A napokban halottuk, hogy Ruszniszko címerét a rusznok-lakta megyék címereinek jellegzetes motívumából már összeállították. A címer közepén Koriatoveci pajpsa van a kettős keresztrel, ettől balra egy vállán kaszával munkába induló kárpátaljai orosz férfi, jobbra pedig egy ideális ruszin nő jellegzetes ruszin nemzeti viseletben. A felső mezőben a kárpátok látszanak szarvassal és a szintista ruszin megyék címereiből vett motívumokkal (kalász, szőlő, tölgylevel, az alsó mező közpén harmadában halak usznak Ruszniszko folyójában. A címer a fehér részekben kívül teljesen égszínkék és sárga színben van megoldva, így fogják azt illetékes helyen bemutatni és elfogadtatni. A címer körül teljes eredetiségükben le vannak rajzolva Ung, Bereg, Szepes, Ugocsa, Zemplén, Sáros, Abauj és Máramaros megyék címerei is, mint amely területeken egészen vagy részben ruszinok laktak és mint amely vármegyék címerei ilyen formán heraldikus forrásai Ruszniszko új címérének.

— **Értesítés.** A folyó évi febr. hó 10-én kelt 1387. számú intézkedés kiegészítése képen tudomásvétel és megfelelő mihezattárs céljából értesítem az érdelelteket, hogy a már megnyitott VIII. B. osztályon kívül, ugy az Uzhorodi, mint a Munkačevi állam reálgimnáziumokban a VII. osztály is a magyar anyanyelvű és csak magyarul tudó tanulók részére tanulmányaiknak a régi tanterv szerinti befejezéséhez céljából kizárólag csak ezen tanévre párhuzamosított. Ezen újonnan alakított VII. B. osztályba való felvételt kérő — kellően bélyegelt a születési s legutóbbi (6. osztályu) iskolai bizonyítvánnyal felszerelt folyamodványait Podkarpatskaja Rus polgári igazgatásának közoktatási ügyosztályához címmezve az illető reálgimnázium igazgatóságánál folyó hó 30 és 31-én nyújthatják be, ahol a közelebbi felvilágosítások is megkapják. A többi osztály időleges párhuzamosítása a fenförgő rendkívüli körülmények folytán már nem eszközölhető. Méltányolva azonban az e tekintetben megnyilvánuló kérelmeket mindazon II-VII. oszt. tanulóik, akik még a regitánterv szerint tehát minden tantárgyból magyar nyelven óhájtnak vizsgázni: e tanév végével kivételesen ugy az Uzhorodi mint a Munkačei áll. reálgimnáziumoknál is kaphatnak magán vizsgálati engedélyt. Az erre vonatkozó közelebbi tudnivalók egy későbbi intézkedés alapján fognak közzé tétetni. A polgári igazgatás főnöke helyett: *Dr. Beszkid.*

— **Rablás katonaruhában.** A nap-nap mellett ismétlődő betörések Eperjes környékén is napirenden vannak. A minap is a várostól nem messze fekvő Polihavka korcsmát is ily haramiakk látogatták meg s a tulajaonosát, Szepők 1-t. 70.000 K. erejéig kirabolták. Katonaruhába öltözve, pisztolyokkal felfegyverezve zörgettek éjjel 12-kor a korcsmárosnál kis pilhenőt kérve tőle mint „csendőörök”. A gyanutlan tulajdonos ajtót nyitott, mire négy hatalmas csehtől és szlovákul beszélő katonai „pénzt vagy életet” ordítással vetette rá magát. Egy órai szabad dézsmá után 18.000 K készpénzzel, fehéremtével, ruhákkal, élelmiszterrel megrakottan elpályáztak. A rablókknak nyomuk veszett.

— **Az élesztő maximális ára** a gárból K. 5.60 kilogrammonként. Ebben már bennfoglalatik a szállítási költség is. Vételnél 1/2 kg-tól 1 kg-ig az ár nem tehet ki többet 7 koronánál kilogrammonként s a kiskereskedelembe, deka szerinti eladásnál az ár legfeljebb 8 koronáig emelkedhetik. Nagyobb ár követelni nem szabad.

— A **Ligetihí árvánknak** lapunk után újban a következő adványok érkeztek: Schulman Izidor 30 K-t Kendelényi Ferencné Urná (Mina) 244 K-t, Miskolczy I. molnár (Órdarma) 50 K. Lőrinc István rk. pléb. 48 K, N. N. 2 K. E heti gyűjtésünk összesen 377 K-t, amely a legutóbb kimutatott összeggel (2419 K) együtt . . . mint lapunk eddigi gyűjtése 2.796 K-t tesz ki.

— A **Kath. Legényegylet táncgyakorlatai**, A Kath. Legényegylet, mint minden évben, úgy az idén is megkezdte ápril. 15-én szokásos táncgyakorlatait. A gyakorlaton résztvevni önhajtó tagok és azok leányrokonai, vagy hozzátartozói jelentkezhetnek az egyleti dékánek valamelyikénél és pedig vasárnaponként 11—12 órakor az egyleti helyiségben.

— A **Schönborn birtok szocializálását** tüzték ki célul a ruszinszkói szocialisták. A cseh-szlovák birtoktörvény szerint csak arról lehet szó, hogy az 500 holdon kívüli területeket a gróf köteles lesz bérbe adni.

— **Magyarországi hírek.** Nitti a magyar békefeltételek módosítása végett közbelépett. — Landauer magyar lapszerkesztő Rubinek magyar földművelésügyi minisztert, Ipolyi Keller államtitkárt és Ernst Sándor képviselőt azzal vádolta, hogy nyugatmagyarországon az ő tudtukkal történtek a zsidó határcempészek. — **Emich Gusztávval** töltötték be az eddig üresedésben volt magyar kereskedelmiügyi miniszteri tisztséget. A belügyi tárcának még mindig nincs várományosa. — **Schlachta Margit** a budapesti I. kerület képviselőválasztásán öt jelölttel szembe, akik közt Csilléry András volt miniszter is volt, abszolút többséget nyert. Az első magyar nőképviseelő valóban hatalmas győzelmet aratott és valóban diadalmas a nők bevonulása a magyar parlamentbe. — **Czinkóán** Ballagi Aladár és Wein Dezső között valószínűleg pótválasztás lesz, ugyancsak zsalalóvön is Fertsák Gyula (ker.) és Maudoky Sándor (kisgazda) között. — Az Excel-sior szerint f. hó 26-án a nagy kövek érkezésén a magyar békeszerződés pénzügyi határozmányaival foglalkozott. —

kormányba. Müller lenne a birodalmi kancellár, Bauer a munkügyi miniszter, Haas (demokrata) az igazságügyi miniszter, Laudsberg a külügy-miniszter, Gessler a hadügyminiszter, Cuno a pénzügyminiszter, Wörth centrum párti a kincstári miniszter, Schmidt (gazdasági miniszter) Koch (belügyminiszter) David és Giesberts megtartották tisztségüket. — **Amerika hír szerint különbéket köt Németországgal.** — A Ruhr vidéken még mindig fegyverben álló bolsevista csapatok ellen az antant nyolcvanezer belgát, franciát és angolt küld, ha nem volna elég a német birodalmi sereg, hogy a rendet helyreállítsák.

— **Az UAC kabaréja.** Amint értesülünk az UAC. ápr. 7-én nagyszabású kabarét rendez a városi színházban. Már előre is oly élénk az érdeklődés, amilyen már rég nem előzött meg kabarét. Bár a jegyek csak szerdától kaphatók elővételben Boross Zsigmondnál, az előjegyzés már nagy vehemenciával indult meg. A művészi műsort végig nézve érthető a nagy érdeklődés. A teljes programot a jövő számunkban hozzuk, csak annyit említünk meg, hogy a műsor egyik száma a pár héttel ezelőtt Kassán oly sikert aratott „Porcellán-figurák.”

— **Fodor László rajzolóművész kiállítás.** Fodor László rajzolóművész, a fiatal magyar művészgárda egyik leghetesebb tagja, rajzaiból és aktuális karikatúráiból a gimnázium rajztermében kiállítást rendez. A kiállítás gazdátartalmát 150 színes vízfestmény, tuss-, ceruzaszénrajz képezi.

— **Mi lesz a lebélyegzetlen pénzzel?** Ezt a kérdést intézte a szlovenszók tehatalmu miniszteréhez a Gömör-Kisborsodmegyei Gazdasági Egyesület és indokolt előterjesztésében mutatott rá arra, hogy Gömörnek mezőgazdasági-lag legértékesebb déli részében pénzelebélyegzés nem történt s ott pénzforgalom tekintetében oly súlyos zavarok vannak, melyek a vármegye egész gazdasági helyzetét károsan befolyásolják. Az egyesület sürgős intézkedést kért a bélyegzetlen pénz beváltására nézve, mert a jelen helyzetben a bélyegzetlen pénz a forgalom szempontjából holt tőkét képez, melyet a vidék gazdái és földművesei gazdaságuk szempontjából jövedelmezíteni nem tudnak. Rámutatott arra is az egyesület, hogy a magyarországi lebélyegzés után attól lehet tartani, hogy ezen vidékre fog beözönlöni a Magyarországon le nem bélyegzetett kékpénz.

KÖZGAZDASÁG.

Drágul a cukor Az ősszel tudvalevőn nem sikerült a cukorrépa-termésnek tenkintéles hányadát a korán beálló időjárás viszonyosságai előtt megmenteni. Amint hírlék, ez a megmentés most sikerült, bár érzékeny veszteség mellett, mivel az elmaradt kiszedés következtében a répa cukortartalma 7—10%-ra tehát az eredeti cukortartalomnak majdnem felére szállt alá. Ez a körülmény kapcsolatban az amugyis megdrágult gyártással együtt, a cukor előállítási árát lényegesen emeli s alig remélhető, hogy az 7 koránál kevesebb lehessen.

*
A **marhakivételre** nézve hivatalos rendelet jelent meg, hogy az okmányokban foglalt helyre kell szállítani, mert gyakran megtörtént, a Csehországnak szóló szállításokat Szlovenszkóba juttatták.

*
A **dohánytermesztésről.** A pénzügyminiszter most fogja közzé tenni a dohánytermesztésre vonatkozó rendeletet, melynek értelmében Podkarpatska Rusban minden földtulajdonosnak joga van dohányt termelni az állam részére. A legkisebb terület, melyet engedélyeznek, fél hold lehet. A rendelet megállapítja az árakat is, mely szerint méterházsáknként átlag 350 K-át fizetnek.

Pályázati hirdmény.

A **kisráti** (Ungm.) r. kath. kántortanítói állásra az iskolaszék pályázatot hirdet. Javadalma: 2 szobából és konyhából álló lakás, kamara, padlás, istálló, sertéső. 1 h. 260/1600 öf terjedelmű kert, 23 h. 369/1600 öf szántóföld rét. 10 q vegyes életemű és megfelelő stólajövedelem. Helyi járandóság 597/20 K-ban állapítja meg, a többi állameségly.

Pályázhatnak kántortanítói oklevéllel és Szlovenszkóban illetőséggel bírók, kik a szolgálati fogadalmat letették, vagy leteszik, a szlovák nyelvet tanítani képesek és politikai maguktartását az iskolaszék igazolja.

Az iskolaszékhez intézett és kellően felszerelt s ha nős, egyházi házasságban élését igazoló okmánnyal ellátott kérvények **április hó végéig** a plébánia címére (Kisráti, posta v. áll. Szürte) küldendők. Az állás azonnal elfoglalható.

2-2

Iskolaszék.

Nyomatott Földesi Gyula könyvnyomdájában,

Ungvár r. t. város tanácsától.

Arverési hirdmény.

Ungvár r. t. város tanácsa közhírré teszi, hogy folyó hó 31-én délután 1/3 órakor a Füzös-utcában levő 101 darab tűntött akácfa lábán, a helyszínén el fog árvereztetni. Az árverezésre kerülő fák ugy szerszámának, mint tűzifának alkalmasak

Užhorod, 1920. márc. 27.

Városi tanács.

Két szimenthali borju

(bika és üsző) esetleg egy jó fejős hollandi fajta tehén is ELADÓ.

TAKÁCS MIKLÓS erdőtanácsosnál Drugeth utca 9 szám.

Egyházi kellékekben

az egész Szlovenszók területén fenálló hányon segítve lett. — Raktáron van óriási választékban mind néle miseruha, birettum, KEHELY, gyertyatartó, szobor stb. Mindenféle nyelvű imakönyv, breviárium, szentkép, falikép. **OLVÁSÓK** egyszerűtől a legfinomabb ezüstolvasóig. Legújabb magyar kath. irodalmi újdonságok nagy választékban. Egyházi ruhák, zászlók jutányosan javítottak. Vidéki népműsítőkre olvasókat, imakönyveket, szobrokat stb. bizományba küldünk.

Szíves pártfogást kér:

Egyházi Műintézet

Bratislava (Pozsony), Hummel-u. 4. sz.

KOMJÁTHY L. fényképészeti műterme :-:

MEGYEHÁZ-TÉR 4. sz. alatt f. hó 29-én (szemben a megyeházával) megnyílik, ahol a legmodernebb kivitelű fényképészeti munkák készülnek. 2-3

Értesítés.

Tudatom a t. közönséggel, hogy férjem elhalálozása után a 30 éve szolid alapon fennálló

temetkezési vállalatot

tovább folytatnom, gondoskodván szakképzeit üzletvezetőről s ugy a jövőben, mint a multban, igyekszem a t. közönség igényeit teljes mértékben kielégíteni.

A t. közönség szíves pártfogását kérve, vagyok tisztelettel:

özv. Tapasztó Pálné

Kaposi-utca 5. szám.

4-3

IGAZOLVANYHOZ SZÜKSÉGES

3-2 **ARCKÉPEK** ELŐÍRÁS SZERINT

NÉMETHI műtermében

készülnek. SZÉCHENYI-TÉR 23. sz.

DIPLOMÁS TANÁRNÓ KÖZREMŰKÖDÉSÉVEL

nyelv- és zongoraiskolát nyitok

VÁRMEGYEHÁZ-TÉR 12 SZ. LAKÁSOMBAN GYERMEKEK ÉS FELNŐTTEK RÉSZÉRE.

Előjegyzések d. e. 10—12-ig. **özv. dr. Bródy Lajosné**